

Aan de leden van de raad

Datum : 1 november 2022
Zaaknummer : 702027
Contactpersoon : Esther Ruiten

Onderwerp : Haalbaarheidsonderzoek Sonsbeek 2024

Geachte voorzitter en leden,

Hierbij sturen wij u het Haalbaarheidsonderzoek Sonsbeek 2024 dat we op 31 oktober jongstleden hebben ontvangen. Dit is uitgevoerd door BMC en in korte tijd tot stand gekomen. In deze brief gaan we in op de hoofdlijn van de conclusies en het advies. Vervolgens reflecteren we daarop.

Aanleiding

Op 30 september 2022 hebben we u geïnformeerd over de ontwikkelingen bij de Sonsbeek-tentoonstelling, onder meer over het advies dat we hebben gevraagd aan BMC over de haalbaarheid van een jubileumeditie van Sonsbeek in 2024 en over de toekomstbestendigheid van zowel Sonsbeek als State of Fashion (zaaknummer 696902). In de brief hebben we toegezegd dat we uw raad snel informeren over de uitkomsten van de eerste fase van dit onderzoek, zodat de raad de bevindingen kan meenemen bij de besluitvorming over de in de begroting gereserveerde middelen voor een jubileumeditie.

Haalbaarheidsonderzoek Sonsbeek 2024: conclusies en advies

BMC heeft een documentenanalyse uitgevoerd en een aantal interviews gehouden, zoals met bestuur en directie van de Stichting Sonsbeek & State of Fashion, een vertegenwoordiging van het voormalig curatorenteam en van de strategische partners Museum Arnhem en Arnhem. Op basis daarvan komt BMC tot een aantal conclusies en aanbevelingen ten aanzien van de haalbaarheid van een Sonsbeek-editie in 2024:

- Een volwaardige Sonsbeek-editie in 2024 is niet realistisch: zowel vanuit inhoudelijk, financieel als organisatorisch advies is dit een risico. De organisatie is niet voldoende op sterkte om naast een 2024-editie van State of Fashion, in hetzelfde jaar ook een kwalitatief sterke Sonsbeek-editie te produceren. Bovendien is er sprake van substantiële (financiële) onzekerheid en is er, na het vertrek van het curatorenteam, geen concreet plan. Herstel van de samenwerking met het vertrokken curatorenteam lijkt niet realistisch. Advies is om een editie in 2024 te heroverwegen.
- Alternatieven voor een editie in 2024 zijn wellicht wel mogelijk, maar niet wenselijk: het is aan de gemeente om in overleg met de stichting de wenselijkheid nader te duiden. BMC merkt daarbij op dat in alle gevallen voldoende kwaliteit gewaarborgd moet zijn, om recht te doen aan de verwachtingen en reputatie van Sonsbeek. Het alternatief om alsnog het oorspronkelijk plan van

Datum : 1 november 2022
Zaaknummer : 702027
Pagina : 2

het vertrokken curatorenteam uit te voeren acht BMC om een aantal redenen niet haalbaar. Het meest kansrijke alternatief is een editie in 2025.

- De toekomst van Sonsbeek is in de huidige vorm onzeker: de organisatie is onvoldoende toekomstbestendig. De financiële basis is onzeker en zorgt structureel voor te weinig organisatiekracht. Advies is om eerst te zorgen voor een toekomstbestendige organisatie. De uitkomsten van het vervolgonderzoek kunnen hieraan bijdragen.
- De bijdrage van de gemeente Arnhem is cruciaal: concrete steun van de gemeente voor de komende editie, ongeacht of die in 2024 of 2025 plaatsvindt, in de vorm van de gevraagde (in de begroting opgenomen) extra bijdrage is dan ook voorwaarde.
- Bestuurlijke keuzes met het oog op de toekomst zijn noodzakelijk: voor een toekomstbestendig Sonsbeek is een stabiele financiële basis een voorwaarde. Nu ook binnen de stichting de vraag is gerezen of de huidige constructie wel de juiste is om beide evenementen te laten bloeien, is het zaak dat momentum te grijpen. Welke ambities zijn realistisch en wat is de beste manier om deze te realiseren? Ook hier speelt de gemeente een belangrijke rol: als primaire subsidiënt, belangrijke stakeholder en als ambassadeur. In het vervolgonderzoek naar de toekomstbestendigheid van de organisatie van Sonsbeek en State of Fashion is de ambitie van de gemeente een belangrijke factor. BMC adviseert daarom om besluiten over de toekomstige bestuurlijke en organisatorische inrichting voortvarend ter hand te nemen.

Consequenties

Wij nemen de conclusies en het advies van BMC over en reflecteren daarop achtereenvolgens kort.

We hebben een editie van Sonsbeek in 2024 heroverwogen en beseffen dat een Sonsbeek-editie in 2025 realistischer is. Dat biedt zoals BMC schetst, en ook door de meeste geïnterviewden is aangegeven, de organisatie meer tijd om ambities en opdracht te formuleren, een curator te selecteren, het benodigde budget te vinden én de organisatie op orde te krijgen (zie ook hierna). Nadeel is dat niet wordt bijdragen aan het jubileumjaar van Park Sonsbeek, maar daar tegenover staat dat een extra jaar kan leiden tot een sterker Sonsbeek, met meer publieke betrokkenheid en impact voor stad en regio.

We delen de conclusie van BMC dat alternatieven om in 2024 toch een (lichtere of andere) editie te organiseren niet wenselijk zijn. Dit kost hoe dan ook organisatiekracht en financiën, en het risico dat wordt ingeleverd op de kwaliteit. Uit het interview met het curatorenteam is gebleken dat zij het oorspronkelijk plan in 2024 nog graag zouden uitvoeren, maar dan niet onder de vlag van de stichting. BMC ziet dit als niet haalbaar, onder andere omdat er geen andere (juridische) entiteit is die de subsidieverplichtingen kan overnemen en er ook in deze situatie nog steeds sprake is van een (substantieel) begrotingstekort. Wij scharen ons, hoewel we dit spijtig vinden, achter deze conclusie.

BMC adviseert om eerst te zorgen voor een toekomstbestendige organisatie van Sonsbeek. Ze geven daarvoor 5 belangrijke randvoorwaarden aan: artistieke kwaliteit, budget en financiële haalbaarheid, sterke organisatie, heldere en gedeelde ambities en voldoende voorbereidingstijd. Aan die randvoorwaarden kan nu niet worden voldaan. Belangrijk daarbij vinden we de constatering dat bestuur

Datum : 1 november 2022
Zaaknummer : 702027
Pagina : 3

en organisatie tijd nodig hebben om lering en conclusies te trekken uit het proces en het recente vertrek van het curatorenteam. Dat gaat vooraf aan het formuleren van een heldere, eenduidige opdracht en het schetsen van gedeelde ambities. Ook met het oog op de toekomst van Sonsbeek is het zaak dit proces goed te doorlopen. Wij verwachten dan ook van het bestuur dat zij voor het eind van het jaar aangeven hoe zij handelen naar de vermeende mistanden die het curatorenteam heeft aangegeven en welke maatregelen ze treffen om dit in de toekomst te voorkomen. Daarbij zijn voor ons als subsidieverstrekker onder andere toepassing en uitleg van de in de cultuursector geldende codes Cultural Governance, Inclusie en Diversiteit en Fair Practise van belang.

Dat een bijdrage van de gemeente Arnhem cruciaal is voor een komende editie onderschrijven we. We adviseren uw raad de middelen die nu zijn opgenomen in de begroting voor een jubileum-editie (5 ton in 2023 en 7,5 ton in 2024) te blijven reserveren voor Sonsbeek (in 2025). Op basis van de uitkomsten van het onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de organisatie van Sonsbeek en State of Fashion – waarbij ook wordt gekeken naar of de huidige constructie van één stichting met een kernorganisatie voor beiden evenementen wel de juiste is - zullen wij u een concreet voorstel voorleggen. Daarbij gaan we ook in op de ambities. Volgens de huidige planning is het vervolgonderzoek eind februari 2023 gereed, zodat een voorstel uiterlijk in april 2023 volgt. Dat biedt voldoende tijd voor de verdere voorbereiding van een Sonsbeek-editie in 2025. De voorbereiding van State of Fashion in 2024 kan in de tussentijd gewoon doorgang vinden.

Communicatie

Bestuur en organisatie van de Stichting Sonsbeek en State of Fashion worden over het haalbaarheidsonderzoek en deze raadsbrief met onze reflectie op het onderzoek geïnformeerd, evenals de andere betrokkenen bij het onderzoek.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

J.H. de Baas

A. Marcouch

Bijlage

- Haalbaarheidsonderzoek Sonsbeek 2024 van BMC d.d. 31 oktober 2022